

16. 1. 2013

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Štafeta Ústavního soudu a zákonodárce v dalším kole závodu o ochranu procesně slabších stran

Ústavní soud doplnil mozaiku opatření v rámci boje za větší ochranu spotřebitelů proti jejich věřitelům o další díl, nález Pl. ÚS 16/12 ze dne 16.10.2012. V našem příspěvku si dovolíme stručně představit tento judikát, polemizovat s jeho relevancí a v té souvislosti poukázat na jeho ozvěny na půdě parlamentu.

Rödl & Partner

Stěžovatelkou v předmětné kauze je fyzická osoba, která se stala žalovanou v rámci řízení o vydání směnečného platebního rozkazu. Jednalo se o blankosměnku vydanou za účelem zajištění pohledávek z půjčky poskytnuté stěžovatelce v roce 2002 českou obchodní společností jako věřitelem. Věřitel pak pohledávky za stěžovatelkou postoupil třetí osobě. Tolik stručně ke skutkovým okolnostem případu, jež uvedla stěžovatelka v řízení před Ústavním soudem.

Ke své obraně ve směnečném řízení uplatnila stěžovatelka (jako zásadní) námitku pravosti podpisu na blankosměnce. V prvním stupni sice uspěla, když se Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci nespokojil s ne zcela jednoznačnými závěry soudního znalce posuzujícího pravost podpisu. Vrchní soud v Praze jako odvolací instance však rozsudek soudu prvního stupně změnil a směnečný platební rozkaz ponechal v platnosti. Stěžovatelka se tak obrátila na Ústavní soud.

Stěžejní námitkou, jak ji pro potřeby svého posouzení z předmětného podání extrahoval Ústavní soud, byla neústavnost dosavadní třídenní lhůty pro podání námitek proti směnečnému (či šekovému) platebnímu rozkazu, neboť takto krátká lhůta má zakládat procesní nerovnost stran, čímž odporuje zejm. ustanovení čl. 37 odst. 3 Listiny.

Jak jsme naznačili výše, stěžovatelka sama námitky podat stihla. Možný argumentační nesoulad tvrzení, že dosavadní lhůta je příliš krátká, s faktem, že stěžovatelka přece jen své námitky podala včas, s ohledem na aktivní legitimaci stěžovatelky k podání ústavní stížnosti pomohl překonat sám Ústavní soud, když v bodu 31 nálezu uvedl, že „*Opačný závěr by totiž nebyl pro svůj přepjatý formalismus udržitelný. Znamenal by, že navrhovatelka by byla v procesně výhodnějším postavení, pokud by se ani nepokusila požadavkům § 175 o. s. ř. na ni jako žalovanou kladeným dostat a následně by bez dalšího namítala například krátkost stanovené lhůty. Takovýto přístup by si ovšem podle Ústavního soudu nejen nic nezadal s absurdností bludného kruhu Hlavy XXII Josepha Hellera, kdy rovněž, přísně vzato, by za takovéto situace mohla být ústavní stížnost vyhodnocena jako nepřijatelná podle § 75 zákona o Ústavním soudu...*“ Ústavní soud je tedy toho názoru, že skutečnost, že stěžovatelka napadá protiústavnost ustanovení zakotvujícího určité podmínky (třídenní lhůtu),

kteře se jí ovšem podařilo splnit, jí v rámci řízení před Ústavním soudem nemůže být přičítána k tíži.

Ne zcela bez zajímavosti zůstává, že zákonodárce dospěl téměř paralelně k závěru o nedostatečné délce třídní lhůty pro podání námitek proti směnečnému, či šekovému platebnímu rozkazu a novelou občanského soudního řádu vyhlášenou ve Sbírce zákonů dne 27. listopadu 2012 [1] s účinností od 1. února 2013 ji prodloužil na osm dní. Důvodová zpráva hodnotí dosavadní právní úpravu jako nedostatečnou, neboť „...se nejedná o pracovní, nýbrž kalendářní dny, je-li dlužníkovi směnečný nebo šekový platební rozkaz doručen kupříkladu v pátek, námítka musí být vyhotoveny a odeslány soudu již v pondělí“, a dodává, že „... Z výše uvedeného vyplývá, že lhůta na podání těchto námitek je velice krátká, a to i s ohledem na skutečnost, že řada žalovaných musí v této situaci vyhledat odbornou právní pomoc.“ Proto bylo dle názoru zákonodárce žádoucí tuto lhůtu změnit na osmidenní, jelikož „...v této prodloužené lhůtě může žalovaný na směnečný (šekový) platební rozkaz efektivněji zareagovat.“

Senát Ústavního soudu postoupil dne 2. května 2012 návrh navrhovatelky na zrušení napadeného ustanovení plénu k rozhodnutí. Návrh uvedené novely byl poslancům předložen dne 18. května 2012. Jde tedy přinejmenším o zajímavou paralelu. Prozatím účastníci metaforické štafety z nadpisu článku běží spíše současně, k předání štafetového kolíku má teprve dojít. Zmiňovaný judikát Ústavního soudu totiž podle všeho zákonodárce znervózněl natolik, že si přestal být jistý svou předchozí úvahou o dostatečnosti osmidenní lhůty pro podání námitek a hodlá novelizovat novelizované ustanovení tak, že inkriminovanou lhůtu pro jistotu ještě jednou prodlouží, tentokrát na 15 dnů. Uvedená změna se jako přílepek (změnový návrh č. 31) stala součástí návrhu zákona o obětech trestných činů v rámci sněmovního tisku č. 617, k jehož projednání má dojít na 49. schůzi Poslanecké sněmovny od 4. prosince letošního roku. Plánovaná účinnost od 1. května 2013 tak zcela koresponduje s účinností derogace dle výroku Ústavního soudu v nálezu. Pro případ, že by změna legislativním procesem z jakéhokoli důvodu neprošla dostatečně rychle, obsahuje návrh v § 53 novely přechodné ustavení zakotvující možnost podat námítka proti směnečnému (šekovému) platebnímu rozkazu, který byl vydán v období mezi 1. květnem 2013 a nabytím účinnosti této novely v nové 15 denní lhůtě.

Dovolujeme si však upozornit, že ani zákonodárce ani Ústavní soud neuvádějí, jakým způsobem by dle jejich názoru žalovaný mohl a měl delší lhůtu ke svému prospěchu využít. V tomto bodu jsme víceméně zajedno s odlišným stanoviskem soudce Ústavního soudu, JUDr. et PhDr. Stanislava Balíka, který svou osobitou rétorikou prezentoval otázky, jež měly zřejmě být položeny v plénu Ústavního soudu i při rozhodování o vládním návrhu novely dotčeného ustanovení o.s.ř. Za nejzávažnější z nich považujeme právě otázku, jakým způsobem může prodloužení lhůty k podání námitek přispět ke spravedlivějšímu a ústavně konformnějšímu procesu s ohledem na typickou přísnost směnečného a šekového práva? Jinými slovy: „O co bude proces spravedlivější a ústavnější, o kolik si strany budou rovnější, prodloužíme-li straně žalované lhůtu pro podání námitek s ohledem na klasickou směnečnou přísnost a její hmotněprávní základy dle zákona směnečného a šekového?“ I nadále nejspíš zůstane ve většině podobných případů jediným prostředkem obrany žalovaného zpochybnění pravosti podpisu s nadějí na nejistý závěr soudem osloveného znalce z oboru písmoznalectví.

I my se tedy domníváme, že snaha ochránit zejména spotřebitele před následky rozhodnutí učiněných často pod tlakem okolností při nedostatku uvědomění a informací se v tomto případě poněkud mívá účinkem, neboť pro toho, kdo je zavázán směnkou k peněžitému plnění se příliš nezmění a změnit ani nemůže. Vše, co dělá směnku směnkou, zůstává. Ostatně na tom není nic špatného.

Každá dobře míněná snaha tohoto druhu by tedy měla být zaměřena spíše k obecnějšímu rozšíření právního povědomí, aby opravdu každý byl schopen alespoň rámcově a povšechně identifikovat rizika spojená se svým konáním. Na druhou stranu je třeba si uvědomit, že neznalost zákona neomlouvá a každý by se vlastním záležitostí měl věnovat s náležitou péčí. Tyto principy jsou

obecně považovány za žádoucí a ústavně konformní. Věřme tedy, že zůstanou zachovány.

Budiž snad poukázáno na dle našeho názoru rozumné pochybnosti, zda předmětná aktivita Ústavního soudu i zákonodárce nějakou pozitivní změnu skutečně přinese a zda předmětná záležitost vůbec měla být předmětem přezkumu na poli ústavního soudnictví. Rovněž my máme za to, že ústavní soud si opět ukousl ne snad příliš velké, ale „cizí“ sousto.

JUDr. Petra Budíková, LL.M.,
Advokátka/Associate Partner

Mgr. Jan Pavlík,
advokátní koncipient

[Rödl & Partner, v.o.s.](#)

Platněřská 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 236 163 111
Fax: +420 236 163 799
e-mail: prag@roedl.cz

[1] zákon č. [404/2012](#) Sb.

© EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro](#)

[aerolinky ze třetích zemí](#)

- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)